

6. Mehemea ka hiahia tetahi tangata ki te tuku tena (*tender*) mo nga rota maha atu i te kotahi, me motuhake he pukapuka tena (*tender*) mo ia rota, me motuhake ano hoki he pukapuka kii-pono i runga i te ture, kia kotahi o aua ahua pukapuka me tuku tahi me ia pukapuka tena (*tender*) e tuhia, kia haere ano i runga i te ritenga e whakaaturia nei e te rarangi i runga tonu ake i tenei. Me tuku tahi mai te moni reti mo te ono marama, me te £2 2s. mo te whii mo te rihi, te tiute pane, me te moni rechita, i rōto i te tukuuga mai o ia tena (*tender*) o ia tena (*tender*).

7. Kia kotahi ano te taima e wabia ai nga tena (*tenders*) e te Poari a te ra i whakaritea mo taua mahi.

Ko nga tena (*tenders*) katoa kaore nei i eke te moni reti ki te moni reti i tohungia e te Poari penei me nga ritenga kua kiia i runga nei ka kiia he tena (*tender*) he, kaore i tika.

8. Ko te kai-tena (*tenderer*) i nui tana tena (*tender*), mehemea ka rite tana moni tena (*tender*) ka nui ake ranei i te moni reti i whakaaria, ko ia tera te tangata ka riro i a ia te rihi.

9. Mehemea i ritorite nga moni reti i tuhia e etahi tangata tokorua, maha atu ranei, ara i nui atu i ta etahi o nga kai-tena (*tenderers*), hoi reira, me whakatau e te Poari i runga i te rotarota, ina mutu i a ia te wahi nga kopaki o nga tena (*tenders*) katoa, i runga i tana huarahi i mohio ai he tika, te mea o aua tokorua o taua tokomaha tangata ranei hei kai-tango i te rihi.

10. Ko nga moni punza me nga moni whii katoa i utua e nga kai-tena (*tenderers*) kaore nei i whiwhi ki tetahi rihi, me whakahoki atu e te Poari ki a ratou i muri tonu iho i te whakaetanga o tetahi tena (*tender*).

11. A te wa e whakaetia ai e te Poari, a e tohungia ai tetahi tangata, koia te kai-tango rihi o tetahi o etahi rota ranei, hei roira mo whakaatu ki taua tangata i roto i te reta rehita, me tuhi ka tuku atu ai ki tana kainga i tuhia e ia ki roto ki tana tena (*tender*), a hei roto i taua pukapuka whakaatu, ki atu ai ki taua tangata kia haere mai ia, i roto i nga ra e toru tekau o muri tonu o te ra o taua pukapuka whakaatu, ki te haina i taua rihi ki runga ki nga pukapuka rihi e toru. Mehemea i tuku tena (*tender*) huihui etahi tangata, me tuku tetahi pukapuka whakaatu ki tetahi ki tetahi o aua tangata. Ko taua pukapuka whakaatu me tuhi ki runga ki te Ahua L e mau nei i te Kupu Apiti ki nga rekureihana i raro i "Te Ture Whakahaere i nga Whenua Maori, 1900," kia pera ranei te aronga.

12. Ko te tangata i kiia ko ia te kai-tango rihi ka whai mana ki te noho i te whenua a te wa e oti ai i a ia te haina o te rihi, me te whakatutuki i era atu tikanga kua whakatakotoria e te ture mo taua whenua.

13. Ki te kore te kai-tango rihi e haina i taua rihi i roto i nga ra e toru tekau o te whakaaturanga ki a ia kia pera ia, hei reira ko te moni reti mo te ono marama tuatahi i utua wawetia ra me te moni rua pauna rua hereni (£2 2s.) kua huaina i runga ako nei ka tino murua atu e te Poari, a ka ahei te Poari ki te whakatau ko te tangata nana te whakahua moni reti nui, te tena (*tender*) ranei i raro tonu iho, koia tera te kai-tango rihi, a ka ahei ranei ki te tuku i te rihi kia akihanatia ano kia tenaia (*tendered*) ano ranei.

14. Ki te kore he karanga reti he tena (*tender*) ranei, ka ahei te tangata a muri atu ki te tono i tetahi o aua rihi kia kotahi a tae noa ki te wa e unuhia atu ai taua rihi i te hoko o te Poari, a ka kiia ko ia te kai-tango rihi i runga i te moni reti i whaka ari. Ki te tupono, tokorua, tokomaha atu ranei nga kai-ono i whakatakoto i a ratou tonu i te ra kotahi, me riro ma te rotarota e whakatau te tangata mana te rihi.

15. Ka ahei te Poari i tana wa i pai ai ki te whakaiti iho i te wariu o te whenua i whakaaria kaore nei i taea e ia te rihi i roto i nga marama e toru, a ka ahei ki te karanga kia tukua mai he tena (*tender*), ki to tuku ranei i taua whenua kia akihanatia i runga i te wariu i whakaitia ra.

16. Kia rua tekau ma rima nga tau te roa o te wa o ia rihi, me te whai mana ki te whakahou mo tetahi atu wa ano kia rua tekau ma rima nga tau.

17. Ma te Poari e hanga nga rihi katoa, a ko te ahua o aua rihi me nga kawenata, nga tikanga, me nga kirimene, hei whakauru ki roto, engari kua aua mea e rereke te ahua i nga tikanga o taua Ture o enei rekureihana ranei, hei ta te Poari i whakatau ai, a, ina kore e whakaritea he tikanga ke atu, mo taka ki raro i nga whakariteritenga e whai ake nei:—

(1.) Me rahui e te rihi ki te kai-tuku rihi nga maina katoa, nga metals, nga minerals, nga waro, nga lignite, nga slate, nga freestone katoa kei runga ranei, kei raro ranei i te whenua e takoto ana, me te whai mana o te kai-tuku rihi ki te mahi, ki te whakahaere, ki te tango, ki te hoko, me te tuku i aua mea i etahi wahi ranei o aua mea, haunga ia nga wahi o aua mea e tika ana kia whakahaerea e te kai-tango rihi mo ana ake mahi, engari kua mo te hoko mo te tuku ke atu ranei; a ka whai mana ano hoki to kai-tuku rihi ki te whakatakoto rori ki runga ki nga whenua e tukua ana, a mo

runga i nga tikanga kua whakahuatia i runga ako nei ki te hanga whare ki reira i runga i te utu tika mo te whakakinonga anake i te mata o te whenua, ko te nui o te utu ina taotohetia me kimi me whakatau i raro i nga tikanga apitireihana.

(2.) Me utu e te kai-tango rihi pau noa nga tau o te rihi nga moni reti kua huaina i roto i te rihi, kua e tangohia e puritia ranei tetahi wahi, ahakoa he aha te tako, a me utu hoki e ia katoa nga reiti, nga taake, nga taunaha, me eia atu moni katoa kua whakataua tora ranei e whakataua a muri nei i roto i nga tau o te rihi ki runga ki te whenua kua riihitia, ki te tangata ranei kei a ia e rihi ana te whenua, ki runga ranei ki nga whare me nga whakapainga o te whenua; a ki te kōre e utua te moni reti i tetahi i etahi wa ranei a pau noa nga ra tekau ma wha i muri iho i te ra i nga ra ranei i whakaritea hei utunga mo aua moni, me whakaao te kai-tango rihi (ina tonoa) ki te utu ki te kai-tuku i te moni initaretu e waru pauna mo ia rau pauna i ia tau, timata atu i te wa kua whakaritea hei utunga mo taua moni reti tae noa ki te wa i tino utua ai aua moni reti; a ko aua moni initaretu i runga i nga tikanga katoa, ahakoa me muru me tango ranei i runga i etahi atu tikanga e ca ai, ka kiia he moni reti era e tika ana kia utua i raro i te rihi, a me utu me whai ranei kia utua i runga i te tikanga muru i tetahi atu tikanga ranei, ano he moni reti e taea ana te tono kia utua i raro i te mana o te rihi.

(3.) Ko te kai-tango rihi "mo inihua i runga i te ingoa o te kai-tuku rihi."

(4.) Ma te kai-tango rihi "te whenua e taiapa."

(5.) Ma te kai-tango rihi "o pani ki te peita a waho (o te whare) i ia tau."

(6.) Ma te kai-tango rihi "e ngaki" te whenua, a mo whakahaere e ia te whenua kia pai, kua e tukuna e ia kia tupu he taru kino ki runga ki taua whenua, a kua e whakatakoto he tataramoia he gorse he furze ranei e ia ki te whenua e riihitia ana ki a ia, a kua hoki e tukua e ia aua taru kia tirara haere ki runga ki taua whenua, a me tapahi tika e ia nga rakau e whakatupuria ana hei taiapa i runga i te whenua kua riihitia ki a ia.

(7.) Kua te kai-tango rihi e whakawhiti, i runga i te hoko, rihi-raro, mokete, i tetahi atu tikanga ranei, i te whenua kei a ia e rihi ana, o nohoia ana ranei e ia, i tetahi wahi ranei o taua whenua, heoi ano te huarahi e taea ai te whakawhiti i taua whenua me matua whakaao e te Poari, a me matua maha atu i te tekau ma rima nga marama o taua kai-tango rihi e noho ana i runga i te whenua i riihitia ki a ia.

(8.) Kua te kai-tango rihi e mokete i tona paanga ki te rihi, e taea ai te pera me matua riro atu te whakaetanga a te Poari.

(9.) Ina hiahitia kia mahia i runga i te ture tetahi pukapuka kii-pono e tetahi kai-tango rihi, e kore te tangata i whakawhitingia ai ki a ia, i hokona ai ranei ki a ia tetahi rihi i runga i te mana hoko o tetahi kai-tango mokete, kai-tango whakawhiti, kai-tiaki ranei mo tetahi pekerapu, e tukuna kia noho ki runga ki te whenua e uru ana ki roto ki taua rihi kia takoto ra ano i a ia ki te Poari tetahi pukapuka kii-pono i runga i te ture hei whakaatu he pera tona ahua tona tikanga ranei.

(10.) Ko ia tangata i whakawhitinga atu ai ki a ia tetahi rihi i runga i te ture, ko ia kai-hoko ranei kua kiia ake nei o tetahi rihi, ka tau ki runga ki a ia nga mana, nga tikanga, me nga taumahatanga hoki, i tau ki runga ki te kai-tango tuatahi i taua rihi: Engari ka ahei te tono ma te tangata whakawhiti i taua rihi e utu nga moni reti o taua rihi, ara, o tona whakaputanga reti tuatahi anake o muri iho i taua whakawhitinga.

(11.) E kore e whai mana te whakawhitinga rihi mehemea kaore ano i rite nga tikanga i hoatu ai taua rihi, ara, nga utunga reti me era atu mea, a tae noa ki tona ra i whakawhitinga ai.

(12.) Ki te kore e rite i tetahi kai-tango rihi kai-tango raihana ranei nga tikanga o taua rihi a pau noa nga ra e ono tekau o muri iho o nga ra tika hei whakaritenga mana i aua tikanga, ka taea tana rihi te whakamutu, a i runga i taua whakamutunga, ka kiia e takahi ana ia i te ture ina noho tonu ia i runga i te whenua i uru ki roto ki taua rihi, a ka ahei te Poari ki te whakahaere tikanga o hoki atu ai taua whenua ki te Poari, engari kaore e he i tera te mana o te kai-tuku rihi ki te tono kia whakaangia nga moni utu reti e tika ana kia utua i taua wa, to mana tonu